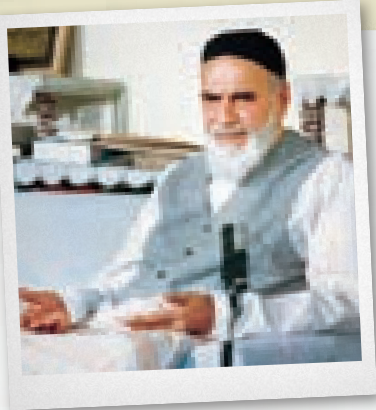

✕ خارج از مرز

گروه‌های رادیکال ساف (سازمان آزادی بخش فلسطین) را از ادامه‌ی گلوله‌باران توپخانه‌ای شهرک‌های اسرائیلی باز دارد. از این گذشته، اسرائیلی‌ها تحرکات نیروها و تانک‌های سوری در جنوب «خط سرخ» در لبنان را ناقض توافق نانوشته‌ی ۱۹۷۶ می‌دانند و بابت این تحرکات شدیداً نگران‌اند. گرچه به نظر می‌رسد اعضای کابینه‌ی اسرائیل در باره‌ی تصمیم گسترش عملیات نظامی در لبنان اختلاف نظر دارند، ادامه‌ی اقدامات تحریک‌آمیز فلسطینی‌ها یا سوری‌ها موازنه را به نفع تعدی و حمله‌ی زمینی بزرگ اسرائیلی‌ها به یگان‌های سوری و سکوها‌ی موشک‌های زمین‌به‌هوای سوری در دره‌ی بقاع تغییر خواهد داد.»

Ⓜ امام خمینی. صدای او در ایران پرطنین‌تر از هر صدای دیگری بود.

درگیری‌های اخیر خودداری می‌کند.»

دغدغه‌ی مهم آمریکایی‌ها تصمیم ایران پس از فتح خرمشهر بود. در همین گزارش می‌خوانیم: «آیت‌الله خمینی اخیراً گفت که نیروهای ایرانی قصد ورود به خاک عراق را ندارند. در واقع، نیروهای ایرانی پس از آخرین پیروزی‌هایشان در مرز توقف کرده‌اند. دعوت آیت‌الله منتظری، جانشین احتمالی (آیت‌الله) خمینی، به پیشروی تا شهرهای مقدس شیعیان در عراق که در زمان عملیات تهاجمی عراق در ماه مارس مطرح شده بود، دیگر تکرار نشده است. با این حال، ایران گزینه‌ی حمله به عراق در صورت ضرورت چنین اقدامی برای تحمیل خواسته‌های اصلی ایران را کاملاً منتفی نکرده است.» در این‌جا سه خط از سند سانسور شده است و در ادامه می‌خوانیم: «پیروزی‌های اخیر ایران، رژیم صدام حسین را با خطری جدی مواجه کرده‌اند. زمانی که خرمشهر، همان‌گونه که انتظار داریم، سقوط کند، پنهان کردن این واقعیت که عراق در حال باختن جنگ است دیگر محال خواهد بود. ممکن است این شکست به مخالفت‌های مردمی دامن بزند (هفته‌ی گذشته، اعتراض‌های شهری خشونت‌بار و بی‌سابقه‌ای علیه رژیم عراق) و جنگ در کردستان عراق اتفاق افتادند.»

Ⓜ سند سیا به تاریخ ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۱

هم‌زمان در این ایام تنش‌ها میان فلسطینی‌ها، شیعیان لبنان و سوریه و اسرائیل زیاد شده بود. ایرانی‌ها همواره گوشه‌چشمی هم به تحولات آن‌جا داشتند و هرچند این روزها در اغلب منابع عملیات آزادی خرمشهر «بیت‌المقدس» نامیده می‌شود اما نام اصلی انتخاب‌شده برای عملیات «الی بیت‌المقدس» بود. ۲۱ اردیبهشت ۱۳۶۱ سند سی‌آی‌ای وضعیت جنگ ایران و عراق را توصیف کرده است، در بخشی از گزارش به موضوع «اسرائیل-لبنان-سوریه» پرداخته است که در آن آمده: «افزایش مجدد نیروهای اسرائیلی مستقر در امتداد مرز لبنان نشان می‌دهد که دولت بگین معتقد است عرفات قادر نخواهد بود جبهه‌ی مردمی برای آزادی فلسطین، الصاعقه و دیگر

خرمشهر رسیده بود و مقاومت سرسختانه‌ی عراقی‌ها خرمشهر را دست‌نیافتنی کرده بود. ایرانی‌ها در جستجوی راهی برای شکستن مقاومت عراقی‌ها بودند. گزارشگران سازمان سی‌آی‌ای خرمشهر را از دست رفته می‌دانستند. ۲۸ اردیبهشت، ۵ روز مانده به آزادی خرمشهر، مأموران سیا در گزارش‌شان از جنگ ایران و عراق، از ایرانی جدید نوشته بودند: «ایران اندک‌اندک نشان می‌دهد که می‌خواهد به عنوان قدرت منطقه‌ای اصلی خلیج فارس [فارس] شناخته و پذیرفته شود. به نظر می‌رسد اکنون تهران مایل است نیروهای ایرانی را در مرز عراق نگه دارد و منتظر سرنگونی صدام حسین بماند و بکوشد کشورهای خلیج فارس [فارس] را به قطع رابطه با بغداد متقاعد کند. صدام حسین که با دشواری‌های فزاینده‌ی داخلی روبه‌رو است، همچنان وقت‌کشی می‌کند. اگر شروط ایرانی‌ها برای صلح پذیرفته نشوند، فشارها در تهران برای تعدی به خاک عراق افزایش خواهند یافت.»

گرچه پیروزی‌های ایران نشانه‌ی قدرت منطقه‌ای این کشورند، اظهارات و رفتارهای اخیر ایران نشان می‌دهند که تهران در حال حاضر قصد ندارد از برتری نظامی فعلی‌اش برای تحمیل دولت‌های اسلام‌گرای تندرو به کشورهای همسایه‌اش استفاده کند. برعکس، ظاهراً رهبری ایران معتقد است که نمایش قدرت نظامی در مقابل عراق، در کنار جاذبه‌ی محک‌نخورده اما قوی انقلاب اسلامی، می‌تواند برای تضمین تحقق اهداف ایران بدون هزینه‌های بیشتر کافی باشد.

تهران در خلیج فارس [فارس] ترکیبی پیچیده از دیپلماسی و تهدیدهای در لفافه را برای واداشتن کشورهای عربی خلیج فارس [فارس] به بازنگری در حمایت‌شان از رژیم عراق که شکستش از هم‌اکنون مسلم است، به کار می‌گیرد. در حال حاضر، تهران از تلافی‌جویی در قبال گمانه‌زنی‌های حاکی از همکاری نظامی این کشور با بغداد در جریان

Ⓜ عملیات بیت‌المقدس، اردیبهشت ۱۳۶۱. گزارش نویسان سازمان سیا شکست سخت دیگری را برای صدام پیش‌بینی می‌کنند.

است که ممکن است به درهم‌شکستن مقاومت عراقی‌ها و سقوط صدام حسین بینجامد. عقب‌نشینی عراقی‌ها از خرمشهر، پیشروی‌های متعاقب ایرانی‌ها در خاک عراق و حمله‌های ایرانی‌ها به اهداف مهمی مثل بصره می‌تواند به فروپاشی سریع نظامی و سیاسی [عراق] منجر شود. چشم‌انداز گسترش چشمگیر حوزه‌ی نفوذ ایران در خلیج فارس [فارس] دولت‌های عرب را گوش‌به‌زنگ و نگران کرده است. اردن، مصر، عربستان سعودی و کشورهای خلیج فارس [فارس] توان مداخله‌ی نظامی [در جنگ ایران و عراق] برای تغییر نتیجه را ندارند و بنابراین ممکن است از ایالات متحده و اروپای غربی کمک بخواهند و، به عنوان آخرین تیر ترکش برای پیشگیری از پیروزی ایران، خواستار مداخله‌ی دیپلماتیک فوری آن‌ها شوند.»

«اما خطر اصلی برای صدام از درون رژیمش سرچشمه می‌گیرد. اگر ایرانی‌ها در نهایت تصمیم بگیرند وارد خاک عراق شوند، احتمالاً باقی‌مانده‌ی حمایت‌ها از صدام به سرعت رنگ خواهد باخت.»

گزارش سیا: ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۱

✕ فتح خرمشهر

در پایان اردیبهشت‌ماه ایران به دروازه‌های

1. THE AFTERMATH OF IRANIAN VICTORY

Iran has begun to signal its intention to be the major regional power in the Gulf. Tehran now to hold Iranian forces at the Iraqi border while Saddam Hussein's downfall and attempts to persuade states to cut their ties to Baghdad. Saddam Hussein growing internal difficulties, continues to state Iranian peace talks are not set, pressures will be for Iraq to leave Iraqi territory.